

Työ- ja elinkeinoministeriölle

VN/36276/2025

Lausuntopyyntö mikroyrittäjien rahoituksesta sekä yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdoksista

Mikroyrittäjien rahoituspalveluissa tarvetta kehittämiselle ja aktiiviselle viestinnälle

Finanssiala ry (FA) kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksiään ja ehdotuksiaan mikroyrittäjien rahoituksen saatavuuden parantamiseksi sekä sukupolven- ja omistajanvaihdoksien helpottamiseksi. Mikroyrityksellä tarkoitetaan seuraavassa yritystä, jolla on alle 10 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa. Lisäksi yrityksen pääomasta tai äänivaltaisista osakkeista alle 25 prosenttia saa olla sellaisen yrityksen omistuksessa tai sellaisten yritysten yhteisomistuksessa, joihin ei voida soveltaa pk-yrityksen tai pienen yrityksen määritelmää.

Ohessa ovat FA:n vastaukset ministeriön esittämiin kysymyksiin.

Kysymys 1. Mitkä ovat näkemyksenne mukaan merkittävimmät esteet mikroyrittäjien rahoituksen saatavuudessa, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevista rahoitusjärjestelmistä ja -palveluista?

FA katsoo mikro- ja pienyrittäjien pankkirahoituksen toimivan Suomessa asianmukaisesti. Vastuullisen luotonannon periaatteiden ja luotonantoa koskevan sääntelyn mukaisesti pankit kohdistavat luotonantonsa sellaisille asiakkaille, joiden liiketoiminta on kestäväällä pohjalla, kassavirta on riittävä ja joiden kannattavuus ja vakavaraisuus ovat kunnossa. Sellaiset hankkeet, jotka eivät täytä em. rahoituskelpoisuuden kriteerejä, jäävät vaille pankkirahoitusta. On syytä korostaa, että viimeaikaisessa julkisessa keskustelussa esiin nousseet mikroyritysten rahoituksen saatavuusongelmat sekoittuvat usein yleisen suhdanne- ja taloustilanteen mukanaan tuomiin haasteisiin, jotka vaikuttavat yritysten kasvumahdollisuuksiin ja -haluihin.

FA:n mielestä Suomessa olisi tarpeen luoda paremmat edellytykset mikro- ja pienyritysten riskipääomarahoitukseen. Pankkien rooli on keskittyä ensisijaisesti seniorirahoittajana vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen tarjoamiseen. Kun julkisuudessa puhutaan yritysten rahoituksen saatavuuteen liittyvistä ongelmista, useimmiten kyse on nimenomaan oman pääoman ehtoisen eli aidosti riskiä kantavan rahoituksen saatavuudesta erityisesti yritysten aloitus- ja kasvuvaiheessa. Riskin jakamisen kannalta on olennaista hahmottaa kullekin toimijalle kuuluva riski – niin yrittäjän, riskipääomasijoittajan, pankin kuin valtiovallan osalta.

FA suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti Finnveran, Business Finlandin ja muiden julkisten toimijoiden myöntämään rahoitukseen, kuten esimerkiksi aloittaville yrittäjille suunnattuun starttirahaan. Pidemmän aikavälin rahoitusratkaisujen on kuitenkin pohjaututtava ensisijaisesti muihin kuin julkisiin rahoituslähteisiin. Julkisten rahoituslähteiden roolin tulee pysyä todennettuina markkinapuutteita täydentävänä,

eivätkä ne saa alkaa kilpailla pankki- tai muun yksityisen rahoituksen kanssa. Yksityiseen rahoitukseen ei myöskään tulisi sekoittaa aluepoliittisia tavoitteita.

Valtion vastuulla olevien rahoituspalvelujen osalta FA:n mielestä seuraavat mikroyrittäjien rahoitusta koskevat esteet ovat nykyään merkittäviä:

- **Yhden luukun periaate on epäselvä tai se puuttuu kokonaan.** Tämä koskee erityisesti maaseudun elinkeinojen tukijärjestelmiä, jotka hajautuvat eri toimijoille (Ruokavirasto, TEM:n alaiset toiminnot sekä kuntien elinvoimatoiminnot). Tarvittaisiin selkeämpi rakenne ja asiakkaiden aktiivinen ohjaaminen tarjolla olevien palvelujen äärelle.
- **Rahoituslähteiden keskinäiset roolit ovat epäselvät.** Aloittavilla yrittäjillä voi olla vaikeuksia hahmottaa eri rahoituslähteiden eroja, koska yrittäjien osaamisessa ja valmiuksissa on vaihtelevuutta. Olisi esim. tärkeää viestiä selkeästi, onko kyseessä tuki vai takaisinmaksettava rahoitus. Lisäksi erityisesti Business Finlandilla on tarjolla useita erilaisia rahoitusratkaisuja, ja aloittavan mikroyrittäjän voi olla vaikeaa tunnistaa juuri omaan tilanteeseen parhaiten sopiva. Jo toiminnassa olevien mikroyritysten osalta olisi arvioitava, ovatko niihin kohdistuvat julkiset takausinstrumentit nykyisellään riittäviä.
- **Tiedosta on pulaa.** Aloittava yrittäjä ei yleensä pärjää ilman neuvontaa, jonka yksi osa rahoituksen tulisi olla. Julkiselle neuvonnalle olisi tarvetta heti yrityksen rekisteröinnin yhteydessä. Yleistä tietoisuuden ja läpinäkyvyyden lisäämisen tarvetta voisi palvella keskitetty "uuden yrityksen" sivusto, josta yrittäjä saisi kattavasti tietoa rahoitusmahdollisuuksista sekä yrittäjyyteen liittyvistä vaatimuksista, odotuksista jne. Samalla voitaisiin valistaa yrittäjiksi aikovia siitä, millä periaatteilla pankit ja muut rahoittajat toimivat (mm. maksukyvyn riittävyyden todentaminen).

Kysymys 2. Mitä kehittämissuhteita Teillä on mikroyrittäjien rahoituksen saatavuuden parantamiseen, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevasta yrittäjyyden edistämisestä mikroyrittäjyyden kentässä, kuten toimintaympäristö, politiikkatoimet ja vastaava?

FA:n mielestä tarvitaan selkeää viestintää eri rahoituslähteiden rooleista ja siitä, mitkä ovat toisiaan poissulkevia lähteitä. Viestinnässä tulisi painottaa, että sekä julkisista että markkinaehtoisista lähteistä haettava rahoitus edellyttää huolellisesti laadittuja liiketoiminta- ja hankesuunnitelmia sekä perusteltuja ennusteita.

Erityisen tärkeää olisi lisätä kansainvälisille markkinoille suuntaavien innovatiivisten ja kasvuhakuisten mikroyritysten tukea ja neuvontaa.

Kysymys 3. Mitkä ovat merkittävimmät esteet omistajanvaihdoksissa yritysten liiketoiminnan jatkumisen turvaamiseksi, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevista toimista sukupolvenvaihdosten ja yrityskauppojen edistämisessä?

FA näkee seuraavat esteet merkittävimmiksi:

- **Neuvonnan ja viestinnän puute.** Olisi viestittävä selkeästi yritysten suuntaan, että omistajanvaihdokseen pitää valmistautua huolella ja suunnitelmallisesti vuosia etukäteen. Yritystä kannattaa erilaisilla

kehitystoimilla rakentaa sellaiseksi, että sillä on kestävä pohja jatkaa toimintaa myös omistajanvaihdoksen jälkeen. Yrityksen arvonmuodostuksessa on tunnistettava erikseen yrityksen arvostus ja yrittäjän työpanoksen arvostus.

- **Selkeiden kriteerien puute julkisen rahoituksen saannille.** Tarvitaan selkeät kriteerit sille, millä ehdoin omistajanvaihdos voi saada julkista rahoitusta, jos yrittäjä ei ole onnistunut saamaan pankki- tai muuta yksityistä rahoitusta. Pankkirahoitus lähtökohtaisesti onnistuu, jos liiketoiminnan edellytykset ovat riittävät. Jos ne eivät ole, tarvitaan hyvät kriteerit ja perustelut sille, miksi ja milloin julkisia varoja voidaan käyttää.
- **Yrittäjäeläkkeitä koskeva julkinen keskustelu.** Yrittäjien eläkejärjestelmän ympärillä käytävä keskustelu voi heikentää motivaatiota ryhtyä uudeksi yrittäjäksi tai työllistäjäksi.

Kysymys 4. Mitä kehittämistarpeita on yritysten sukupolvenvaihdosten edistämisessä liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevista toimista?

FA:n mielestä yrittäjävalmennukseen osallistuminen voisi olla edellytyksenä julkiselle rahoitukselle. Pankit arvioivat joka tapauksessa yrittäjäominaisuuksia yrityksen lukujen ja ennusteiden pohjalta.

Koska yritykset ei ole homogeeninen joukko, on tarve kohdistaa erilaista valmennusta pääoma- tai työvoimaintensiivisille yrityksille, sekä yrityksille, joiden palvelut on suunnattu kuluttaja-asiakkaille tai yritysasiakkaille.

Lisäksi verotusta tulisi kehittää tukemaan sukupolvenvaihdoksia. Mikroyrittäjän voi olla vaikeaa hahmottaa verotukseen liittyviä näkökulmia ja niiden yhteisvaikutusta ilman ulkopuolista asiantuntija-apua.

Kysymys 5. Mitä kehittämistarpeita on yritysten yrityskaupalla tehtävien omistajanvaihdosten edistämisessä liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevista toimista?

FA pitää erilaisia neuvontapalveluja tärkeinä, kun suunnitellaan yrityskaupalla tehtävää omistajavaihdosta.

Omistajavaihdoksiin liittyvän tuen / julkisen rahoituksen tulisi ensisijaisesti olla joko oman pääoman ehtoista tai vaihtoehtoisesti kohdistua niille yrityksille/yrittäjille, jotka eivät saa pankkirahoitusta. On tärkeää pitää huolta siitä, että julkisilla varoilla ei tueta kilpailua vääristäviä kauppvoja.

FINANSSIALA RY

Veli-Matti Mattila

johtaja, pääekonomisti